پەنجەرەیەک بە ڕووی ناسینی دید و تێڕوانینی فەقێکان و ئیسلامی سیاسیی. ستیڤان شەمزینی

بیرەوەرییەکانی فەقێیەکی گومڕا:
پەنجەرەیەک بە ڕووی ناسینی دید و تێڕوانینی فەقێکان و ئیسلامی سیاسیی/ ستیڤان شەمزینی

بیرەوەرییەکانی فەقێیەکی گومڕا وەک تەما و مزار، شایەنی سەرنجدانێکی وردترە، دەشێ چاوێکی تێبینیکار، فرەڕەهەندتر لە خۆی سەیری ئەم بیرەوەرییانە بکات. گرنگی ئەم بیرەوەرییانە هەر ئەوەندە نییە، وردە مێژوو لە دەرەوەی حیکایەتە گەورەکانی سیاسەتمەداران دەوروژێنێت، بەڵکو نرخە مێژوویی و فیکرییەکەی لەوەدایە، ئاوڕ لەسەر جۆری ژیان و بیرکردنەوەی ئیسلامی سیاسیی دەداتەوە، کە تا ئێستا ئێمە کەمتر لە وردەکارییەکانی بە ئاگاین.
پێمخۆش بوو، بەشێکی فراوان لەوانەی پێشتر کە ئەزموون و کاری ئیسلامی و باکگراوەندی ئایینییان هەبووە، ئێستاکە کەوتوونەتە مەتەرێزی دژە فەندەمێنتالیزم و سیکۆلاریزمەوە، لەبری چەمکسازیی و فرۆشتنەوەی قسەی گەورە و قەڵەو، پێشنەرەی هەر کارێکی تر، ئیشێکی لەم جۆرەی کاک "شەماڵ"یان بە ئەنجام بگەیاندایە، پێموایە ئێمەیان سوودێکی زۆرتری دەبوو بە خوێنەر و کۆمەڵگە، بە تایبەت هەندێک لەو بەڕێزانە ئێستاکە پێگەیەکی ئەکادیمی بەرزیان هەیە و باشتریش بەهرەمەندبوون لە چاپ و بڵاوکردنەوەی کتێبەکانیان، لەلایەکی تریشەوە، زیاتر قاڵبووەوەی شەریعەت و پێگەی سیاسییان لە حزبەکانی ئیسلامی سیاسییدا لە شوێنێکی بڵندتر بووە، بەڵام کە ئەو ئەرکەیان رانەپەڕاندووە، بێگومان جێگەی گلەییەکی زۆرن.
کاتی خۆیشی کە ئەم زنجیرە بیرەوەرییەم لە ماڵپەڕی "دەنگەکان" خوێندەوە، هەڤاڵەتیم لەگەڵ نووسەردا نەبوو، لە ڕێگەی هاوڕێیەکی ترەوە پەیامێکم بۆ نارد، کە ئەم پێشەکییەش هەر لەو ناوەڕۆکە پێکهاتووە و داوام کرد کە نووسەر ئەم ئوتوبیۆگرافییە، درێژە پێبدات و هیچ کات دەستبەرداری نەبێت، تا دەبێتە کتێبێک. لەبەرئەوەی ناواخنی ئەم بیرەوەرییانە، کەرەستەی خاون بۆ لێکۆڵینەوەی سیاسیی و کۆمەڵناسی، تەنانەت دەروونناسیش. چونکە ئەمە پەنجەرەیەکە بە ڕووی ناسینی دید و تێڕوانینی فەقێکان و ئیسلامی سیاسیی بەشێوەیەکی گشتگیر لە بەرامبەر دنیای دەوروبەر و

کەتواری فەرهەنگی و کۆمەڵایەتی جڤاتی کوردیی. من، یان هەر کەسێکی تر، هەقیقەتی ئیسلامی سیاسیی لە ڕێگەی ئەم بیرەوەریانەوە دەناسین، نەک لە زەمانی میدیاکانیانەوە، کە هەمیشە شتێک لە تاریکیی دەیاندا دەشارنەوە. گرنگی ئەم زنجیرە یادەوەرییانە، ئەوەیە چووەتە پشتی کەوالیس و پەردەی لەسەر زۆر لایەنی پەنهان و گەلێک وردەکاریی نەزانراو هەڵماڵیوە، کە تا هەنووکە کەم باسکراون یان بیستراون.

بیرەوەرییەکانی فەقێیەکی گومڕا، زۆر تەمای بەنرخی تێدایە، کە خوێنەر ڕادەکێشن. ئەوە ڕاستە ئوتوبیوگرافی شتێکی تەواو پریڤاتە و ڕووداوەکە لە رابردوودا ڕوویداوە، ئیدی بابەتەکە لەو جێگەیەدا لە پرسێکی تاکەکەسی دەردەچێت، کە دەیەوێت پێمان بڵێت، ئەمە چۆن و بۆ چ نیگایەک سەیری ژیان و کۆمەڵگەمان کردووە؟ تەرزێک لە بیرکردنەوەی گروپێکی سیاسیی و کۆمەڵایەتیمان پێدەناسێنێت، وەک گوتم، لەدەرەوەی ڕوانینە گشتگیرەکە، کەمترین زانیاریی لەو جۆرەمان دەستکەوتووە. کاتی خۆیشی پێشنیارم کرد ئەگەر هیچ کتێبێکی چاپ نەکردووە، پەیوەستە نووسەر ئەم زنجیرەیە بکاتە کتێب، ئەوەش پاش ئەوەی من لە خوێندنەوەیاندا بەر جیهانێکی تر کەوتم، هەر لە دوورەوە بینیبووم و بە زەرینەی خۆمکیش هەروا. ئەو بەشی ژێرەوەی ئەو شاخە سەهۆڵینەی ناو ئەقیانووسی نیشاندایین، کە بەتەنیا لوتکەکەی دیاربوو. خۆ ئەگەر من دەزگایەکی چاپم هەبووایە، لە ڕیزبەندییەکەدا شانسی یەکەم بەم زنجیرە بیرەوەرییانە دەدا، بۆ ئەوەی وەک کتێب بچێتە ژێر چاپەوە. هەڵبەتە من پێشنیارێکی تریشم کردبوو، کە ئەگەر توانای ئەدەبیی کاک شەماڵ ئەوەندەیە “شیعرەکانیم خوێندووەتەوە” بتوانێت ئەم بیرەوەریانە لە فۆرمی ڕۆماندا بەرهەم بهێنێتەوە، ڕەنگبە کارێکی نایاب بێت، چونکە ئەوەندە ماتریاڵی چیرۆکئاسای تێدایە، ئاگر لە خەیاڵی چیرۆکخوێن بەردەدەن. وەک خۆم دەخەشم. ئەم کتێبە ئەگەرچی بە ژمارەیەکی کەمەوە چاپ دەبێت، بەڵام ئەو شتە هاتە بەرهەم، کە کۆمەڵگەی ئێمە پێویستی پێبوو. لەوانەیە هەشتا هەبن بایەخی ئەم کارە تێنەگەن، بەڵام ئەستێرەکانیش دەمودەست درەوشانەوەیان نابینرێت.